

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2025

Θέμα Α1

Σύμφωνα με την δρ. Μπάρμπαρα Πομιεχόφσκα η ανθρώπινη δημιουργικότητα εδράζεται στη συνθετική σκέψη. Η ανθρώπινη δημιουργικότητα εμπεριέχει τεράστιο αντίκτυπο, αλλά ασαφή προέλευση με πιθανότερη πηγή την έναρξη της γλωσσικής εμπειρίας, η οποία εκπηγάζει από το πρώιμο στάδιο της ζωής. Η συγκεκριμένη ικανότητα εντοπίζεται κυρίως σε ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας. Οι συνθήκες που καθορίζουν τη δημιουργικότητα αναφέρονται σε παράγοντες ψυχικούς, σωματικούς και πολιτισμικούς που λειτουργούν επιδραστικά στη διαμόρφωση του πνευματικού υποβάθρου των παιδιών.

Θέμα Β1

α. Σωστό

β. Σωστό

γ. Λάθος

δ. Λάθος

ε. Σωστό

Θέμα Β2

Δύο γλωσσικές επιλογές που επιβεβαιώνουν ότι το **Κείμενο 1** αποτελεί δείγμα επιστημονικού λόγου είναι:

- Το **γ' ρηματικό πρόσωπο** («οδηγεί») που προσδίδει στο επιστημονικό κείμενο την απαιτούμενη αντικειμενικότητα, καθώς έτσι δηλώνεται η αποστασιοποίηση του πομπού, και διαμορφώνει απρόσωπο ύφος.
- Η **αναφορική λειτουργία της γλώσσας** («Η δυναμική σχέση της εκπαίδευσης ... έχει επιβεβαιωθεί ερευνητικά») αξιοποιείται, εφόσον στόχος είναι η μετάδοση της πληροφορίας και η επακριβής κατανόηση του περιεχομένου του μηνύματος από τον αναγνώστη και όχι η ευαισθητοποίηση.

Εναλλακτικές επιλογές:

- Ειδικό / επιστημονικό λεξιλόγιο
- Επίσημο λεξιλόγιο
- Ονοματοποίηση
- Παθητική σύνταξη
- Υποτακτική σύνδεση
- Μακροπερίοδος λόγος

Θέμα Β3

α. Το επικοινωνιακό αποτέλεσμα του τίτλου του **Κειμένου 2 «Η δημιουργικότητα αρχίζει από την κούνια»** είναι ισχυρό, καθώς αυτός κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, τον προσελκύει, ώστε να διαβάσει το άρθρο, γιατί διαθέτει πρωτοτυπία και φαντασία. Συναντάται σε παρεμφερή μορφή μέσα στο κείμενο («η δημιουργική σκέψη ξεκινά από την ... κούνια»), αφού είναι το αποτέλεσμα της έρευνας δύο Πανεπιστημίων. Αξιοποιείται, μάλιστα, η ποιητική λειτουργία της γλώσσας με διάθεση αστεϊσμού (χιούμορ) («από την κούνια») κι έτσι ο δέκτης ευαισθητοποιείται και προβληματίζεται σχετικά με την ύπαρξη και την ανάπτυξη της δημιουργικότητας από την

πρώιμη παιδική ηλικία. Ο τίτλος, εξάλλου, με τη χρήση ρήματος («αρχίζει») καθίσταται εύληπτος και προσιτός προς τον μέσο αναγνώστη, καθώς μέσω αυτού προσδίδεται απλότητα και προφορικότητα.

β. Η περίοδος λόγου βρίσκεται σε ενεργητική σύνταξη. Μετά τις αλλαγές σε παθητική διαμορφώνεται ως εξής:

«Θα πρέπει, επομένως, να μελετηθούν (από εμάς) οι συνθήκες εκείνες από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών αντικειμένων του βρέφους».

Το ύφος, αρχικά, στην ενεργητική σύνταξη είναι απλό, ζωντανό, προφορικό, καθημερινό και επομένως, το κείμενο κατανοητό, επικοινωνιακά αποτελεσματικό στον αναγνώστη, καθώς δίνεται έμφαση στα υποκείμενα της ενέργειας. Συγκεκριμένα, στην κύρια πρόταση το υποκείμενο είναι σε α' πληθυντικό πρόσωπο και υπονοείται («εμείς») και στην αναφορική είναι «οι οποίες» (μετά τη μετατροπή του αναφορικού «που»). Αντίστοιχα, στην παθητική σύνταξη το ύφος μεταβάλλεται σε απρόσωπο, επίσημο, σύνθετο και, ενδεχομένως, γι' αυτό καθίσταται το περιεχόμενο δυσνόητο, καθώς μεταφέρεται το βάρος από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο και δίνεται έμφαση στην ενέργεια του υποκειμένου. Ειδικότερα, στην κύρια πρόταση η ενέργεια εντοπίζεται στο ρήμα «μελετηθούν» και στην αναφορική στο ρήμα «επηρεάζεται».

Θέμα Γ1

Ο ήρωας του **Κειμένου 3** εμφανίζεται, μέσα στο ασφυκτικό πλαίσιο του σύγχρονου αστικού κόσμου, προβληματισμένος για τον αλλοτριωτικό χαρακτήρα της εργασίας του και την απώλεια δημιουργικότητας. Ο προβληματισμός του εκδηλώνεται μέσα από την αμφισβήτηση του εργασιακού κατεστημένου και τη διαρκή αναζήτηση δημιουργικών διεξόδων. Με εξομολογητική διάθεση, σε **πρώτο πρόσωπο** («Ανεβαίνω στο γραφείο... ζαρώνει η καρδιά μου»), αφηγείται τη δυσβάσταχτη και ανιαρή πραγματικότητα της εργασιακής του καθημερινότητας. Περιστοιχισμένος από «μπαγιάτικες φάτσες», προβληματίζεται για τους λόγους που ο ίδιος και οι συνάδελφοί του έχουν αλλοτριωθεί ολοκληρωτικά. Η

αποστράγγιση της ενέργειάς τους αισθητοποιείται άμεσα και παραστατικά μέσω της **μεταφορικής διατύπωσης** («...θα τους έχει αποξηράνει έτσι, σώμα και καρδιά, το πολύ διάβασμα, το κλείσιμο ή η βαθιά σκέψη»). Επιζητά μάταια στον ακαδημαϊκό χώρο και στους νέους ανθρώπους την ελπίδα, το όραμα και τη «σπίθα» που έχουν χαθεί, νιώθοντας την ανάγκη να βρει πνευματικά και ψυχικά ερείσματα («Χώθηκα βέβαια...σ' αυτό το φυτώριο...η εντύπωση ήταν εξίσου αποκαρδιωτική»). Βυθιζόμενος σε έναν εσωτερικό μονόλογο διερωτάται αν η αλλαγή επαγγέλματος είναι η λύση. Οδηγείται, όμως, σε τέλμα προτάσσοντας μια σειρά από εμπόδια-προφάσεις τα οποία προβάλλονται ασθματικά και έντονα μέσα από το **πολυσύνδετο σχήμα** («**ούτε** τέχνη ξέρω **ούτε** για να πάω μαθητευόμενος...**ούτε** τα χαρτιά και τα κατάστιχα χωνεύω»).

Προσωπικά, σε ανάλογη περίπτωση, θα επένδυα, αρχικά, στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερού μου χρόνου προκειμένου να αντισταθμίσω τη μονότονη εργασιακή ρουτίνα. Παράλληλα, θα επιδίωκα την επαγγελματική μου ανάπτυξη μέσω της διά βίου μάθησης. Αν όλα τα παραπάνω δεν απέδιδαν, δεν θα δίσταζα—σε αντίθεση με τον ήρωα του κειμένου— να ανατρέψω τα δεδομένα της επαγγελματικής μου κατάστασης.

Συμπληρωματικοί κειμενικοί δείκτες:

- **Μικροπερίοδος λόγος:** «Ανεβαίνω..και τη ματιά τους».
- **Ενεστώτας:** «Ανεβαίνω», «Ζαρώνει», «καταφθάνουν», «μελετώ».
- **Εικόνα:** «Χώθηκα βέβαια στις αίθουσες των πρωτοετών».
- **Εσωτερικός μονόλογος:** «Σκέφτομαι μήπως...ίδια μυαλά».
- **Επανάληψη:** «...την ίδια ψυχή, τις ίδιες γνώσεις και τα ίδια μυαλά».

Θέμα Δ1

Τίτλος : Δημιουργικότητα εντός και εκτός σχολείου

Πρόλογος

Η έναρξη των πανελλαδικών εξετάσεων σηματοδοτεί τη λήξη ενός σημαντικού εκπαιδευτικού κύκλου που σταδιακά μας οδηγεί στην ενήλικη ζωή. Ανατρέχοντας σε όλα αυτά τα χρόνια στα θρανία, αναρωτιέμαι αν το σχολείο, πέρα από γνώσεις και τυπικά εφόδια, έδωσε επαρκείς ευκαιρίες για ανάπτυξη και έκφραση της δημιουργικότητας. Αν αναλογιστούμε, μάλιστα, τη ρευστότητα και την πολυπλοκότητα του σύγχρονου κόσμου, θα αντιληφθούμε την αναγκαιότητα καλλιέργειας στο σχολικό περιβάλλον της δεξιότητας αυτής, που συνιστά βασική προϋπόθεση προσωπικής ανάπτυξης και συλλογικής προόδου στις σύγχρονες κοινωνίες.

Κύριο μέρος**Α' Ζητούμενο**

Λόγοι που το σχολείο οφείλει να καλλιεργεί τη δημιουργικότητα:

- Δυνατότητα εκτόνωσης από στρεσογόνες συνθήκες που διαμορφώνει το σύγχρονο κοινωνικό πλαίσιο και απεγκλωβισμός από τη μονοτονία και πεζότητα της καθημερινότητας, με αποτέλεσμα να μεγεθύνεται το αίσθημα χαράς και πληρότητας.
- Δημιουργία ερεθισμάτων που απελευθερώνουν, κινητοποιούν και διευκολύνουν την έκφραση και διαχείριση συναισθηματικών καταστάσεων, συμβάλλοντας στην εσωτερική ανάπτυξη και ωρίμαση, και εν γένει στην ψυχική ισορροπία.
- Η υλοποίηση μιας δημιουργικής και πρωτότυπης ιδέας, ως αποτέλεσμα προσωπικής συμμετοχής και

αυτενέργειας, ενδυναμώνει την αυτοεκτίμηση, διαμορφώνοντας προσωπικότητες με θετική αυτοεικόνα, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και στις δυνάμεις τους.

- Απεγκλωβισμός από την ασφυκτική κυριαρχία ενός μηχανικού τρόπου μάθησης, δημιουργία πνευματικού ελεύθερου χώρου, ώστε ο μαθητής να γεννά ιδέες, να αναπτύσσεται διανοητικά, να εμβαθύνει σε πολύπλοκες έννοιες και να δίνει καινοτόμες λύσεις σε προβλήματα.
- Ανάδειξη της αποκλίνουσας σκέψης που ξεφεύγει από το καθιερωμένο, έχει την ικανότητα να αμφισβητεί, αποτελεί εφαλτήριο για προβληματισμό και πειραματισμούς, ανοίγοντας δρόμους για νέες πνευματικές κατακτήσεις στην τέχνη, στον πολιτισμό, στην επιστήμη.
- Κινητοποίηση της συνδυαστικής σκέψης και εφεύρεσης νέων πραγμάτων, κάτι που προϋποθέτει ότι το άτομο πρέπει να μάθει να ακούει, να απορροφά διαφορετικές απόψεις, να συγκρίνει, να επεξεργάζεται, να παράγει νέες αλήθειες, αξιοποιώντας τη συλλογική δημιουργική διάνοια.

Β' Ζητούμενο

Τρόποι έκφρασης δημιουργικότητας στην προσωπική ζωή:

- Η ενασχόληση με καλλιτεχνικές δραστηριότητες, όπως η μουσική, ο χορός ή η συμμετοχή σε εργαστήρια δημιουργικής γραφής, οξύνει το αισθητικό μου κριτήριο και την αντίληψη περί ωραίου, προσφέροντας δίοδο στις δημιουργικές μου αναζητήσεις.
- Η επιλογή εναλλακτικών ταξιδιωτικών προορισμών και η επαφή με τη φύση, ενεργοποιεί τις αισθήσεις μου μέσα από την παρατήρηση και το βίωμα πρωτόγνωρων εμπειριών, ενώ παράλληλα μου παρέχει μια θέαση του κόσμου, απαλλαγμένη από την τυποποίηση και την ισοπεδωτική ομογενοποίηση.
- Εμπλοκή σε εναλλακτικές αθλητικές δραστηριότητες και τρόπους άσκησης, που εμπεριέχουν το παιχνίδι, τον αυθορμητισμό, τη χαρά της συμμετοχής, την αβίαστη

συνύπαρξη με άλλους, και εκτονώνουν τα περίσσια αποθέματα ενέργειας.

- Επαφή με δραστηριότητες/ χόμπι που ανταποκρίνονται στις προσωπικές προτιμήσεις και αναζητήσεις μου, είτε σχετίζονται με τον χώρο της τεχνολογίας, όπως η ρομποτική, είτε με την καθημερινότητα, όπως η κηπουρική και η μαγειρική, αναδεικνύοντας και τα έμφυτα ταλέντα μου.
- Συμμετοχή σε πολιτιστικές και κοινωνικές συλλογικότητες και σε εθελοντικές δράσεις, που με μυούν σε μια διαδικασία αλληλεπίδρασης και προσφοράς, φανερώνοντας προσωπικές και ανεξερεύνητες δικές μου πλευρές.
- Ένταξη του χιούμορ στην καθημερινότητα, που μέσω της ευέλικτης ευρηματικής έκφρασης, αποδεσμεύει από το «στρατόπεδο» της τυποποιημένης λογικής και μου δίνει την ευκαιρία μιας αντισυμβατικής, ελεύθερης και ανατρεπτικής ματιάς απέναντι στα πράγματα.

Επίλογος

Ποιος είναι τελικά ο ρόλος του σύγχρονου σχολείου σε μια εποχή που η τεχνολογία, τα ρομπότ, οι έξυπνοι αλγόριθμοι κατακλύζουν τη ζωή μας; Για να ανέβουμε στο τρένο της προόδου πρέπει να επενδύσουμε σε ενημερωμένους τεχνοκράτες ή σε ευαίσθητους, δημιουργικούς ανθρώπους, αφήνοντας περιθώρια σε πιο ελεύθερες και αντισυμβατικές οπτικές; Διαχρονικά, πάντως, η ρηξικέλευθη παραγωγική σκέψη υπήρξε καταλυτική για την εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού.